

Brüssel, 14.12.2020
COM(2020) 806 final

KOMISJONI ARUANNE EUROOPA PARLAMENDILE JA NÕUKOGULE,
esitatud vastavalt liidu tolliseadustiku artiklile 278a tolliseadustikuga ette nähtud
elektrooniliste süsteemide väljatöötamisel tehtud edusammude kohta

{SWD(2020) 339 final}

Sisukord

1. SISSEJUHATUS	2
2. TAUSTTEAVE.....	2
3. LIIDU TOLLISEADUSTIKU KOHASTE ELEKTROONILISTE SÜSTEEMIDE PROJEKTIDE METOODIKA	3
4. LIIDU TOLLISEADUSTIKU KOHASTE ELEKTROONILISTE SÜSTEEMIDE PUHUL TEHTUD EDUSAMMUDE ÜLDINE ÜLEVAADE.....	4
5. KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED.....	15

1. SISSEJUHATUS

Komisjoni esimene iga-aastane eduaruanne¹ liidu tolliseadustiku kohaste elektrooniliste süsteemide rakendamise kohta ja sellele lisatud komisjoni talituste töödokument² avaldati 13. detsembril 2019. Selle aasta aruandes käsitletakse jätkuvaid edusamme elektrooniliste süsteemide arendamisel ja kirjeldatakse edasiminekut täielikult digitaalse tollikeskkonna suunas alates liidu tolliseadustiku jõustumisest. Sel eesmärgil tugineb see liidu tolliseadustiku tööprogrammile,³ mida peetakse edusammudest aru andmise aluseks.

Liidu tolliseadustiku tööprogrammis loetletud projektid võib jagada kolme süsteemikategooriasse:

- i) üksteist üleeuroopalist kesksüsteemi, mille peab välja töötama või mida peab uuendama komisjon (sageli on vaja ka riiklike süsteemide väljatöötamist või uuendamist liikmesriikide poolt);
- ii) kolm detsentraliseeritud üleeuroopalist süsteemi, mille peab välja töötama või mida peab uuendama komisjon, kuid millel on oluline riiklik komponent, mida liikmesriigid peaksid rakendama, ning
- iii) kolm riiklikku süsteemi, mille peavad välja töötama või mida peavad uuendama liikmesriigid ise.

Käesolevas aruandes analüüsitakse kõigi kolme süsteemitüübi puhul tehtud käegakatsutavaid edusamme, kirjeldades iga projekti eesmärgi, ülesehitust ja kavandamismeetodit. Selle põhjal tuuakse välja võimalikud viivitused, kui need on kindlaks tehtud, ning kavandatud leevendusmeetmed. Liidu tolliseadustiku tööprogrammi rakendamisel tehtud edusammude üldine hinnang on kokku võetud käesoleva aruande järelduste jaotises ja see kinnitab, et ülejäänud projektid edenevad enamasti plaanipäraselt, nii et need saab vastavalt ajakavale lõpule viia. Üksikasjalikum teave iga projekti kavandamise ja seisu kohta on esitatud koos käesoleva aruandega avaldatavas komisjoni talituste töödokumendis⁴.

2. TAUSTTEAVE

Liidu tolliseadustik jõustus 1. mail 2016 ning sellega ja sellesse 2019. aastal tehtud muudatusega⁵ kehtestati IT-ülemineku ja -rakendamisega seotud töö järkjärgulise lõpuleviimise tähtaegadeks 2020., 2022. ja 2025. aasta. Liidu tolliseadustiku artikliga 278 on ette nähtud, et tolliformaalsuste täitmiseks võib olemasolevaid elektroonilisi ja paberipõhiseid süsteeme kasutada (nn üleminekumeetmed) seni, kuni vastavad liidu tolliseadustiku kohaselt kavandatud uued või uuendatud elektroonilised süsteemid toimima hakkavad. Üleminekumeetmete kohaldamine tuleb lõpetada, kui asjakohased elektroonilised süsteemid on paigas.

¹ Komisjoni aruanne Euroopa Parlamendile ja nõukogule, esitatud vastavalt liidu tolliseadustiku artiklile 278a tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljatöötamisel tehtud edusammude kohta (COM(2019) 629 final).

² Komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud liidu tolliseadustiku artikli 278a kohasele komisjoni aruandele tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljatöötamisel tehtud edusammude kohta (SWD(2019) 434 final).

³ Komisjoni 13. detsembri 2019. aasta rakendusotsus (EL) 2019/2151, millega kehtestatakse liidu tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljaarendamise ja kasutuselevõtmise tööprogramm (ELT L 325, 16.12.2019, lk 168).

⁴ Komisjoni talituste töödokument, mis on lisatud Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud liidu tolliseadustiku artikli 278a kohasele komisjoni aruandele tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste süsteemide väljatöötamisel tehtud edusammude kohta (SWD(2020) XXX final).

⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. aprilli 2019. aasta määrus (EL) 2019/632, millega muudetakse määrust (EL) nr 952/2013, et pikendada muude meetmete kui liidu tolliseadustikuga ette nähtud elektrooniliste andmetöötlusvahendite kasutamist üleminekuajaperioodil (ELT L 111, 25.4.2019, lk 54).

Selleks et toetada keerukat elektroonilist üleminekut täielikult digitaalsele tollikeskkonnale, on liidu tolliseadustiku tööprogrammis kõikidele elektroonilistele süsteemidele (ja nende võimalikele etappidele) kehtestatud tähtajad ajavahemikuks 2020–2025.

Artikli 278a kohaselt peab komisjon esitama igal aastal aruande elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtul tehtud edusammude kohta. Sel eesmärgil kogus komisjon teavet edusammude kohta, tuginedes **1) riiklikele kavadele, mille liikmesriigid peavad esitama kaks korda aastas (jaanuaris ja juunis), ning 2) komisjoni talituste ja liikmesriikide seas tehtud küsitlusele edusammude kohta.**

Liikmesriikidelt ja komisjonilt kogutud teave kavandamise ja edusammude kohta, mida on kasutatud käesolevas aruandes, kajastab tegelikku olukorda juuni lõpus ja selle alusel saab prognoosida 2020. aasta lõpuks tehtavaid edusamme. Nagu 2019. aasta aruandes märgiti, sisaldab 2020. aasta aruanne ka analüüsi, mis põhineb üksikasjalikumal teabel, mille liikmesriigid on esitanud alates 2020. aastast kohaldatavate transiidi ja ekspordi valdkonna peamiste detsentraliseeritud üleeuroopaliste süsteemide **riiklike koordineerimisprogrammide** raames.

Suuremate muutuste kindlakstegemiseks võrreldi kogutud andmeid ka 2019. aasta andmetega. Küsitluses paluti projektijuhtidel nimetada kõik teadaolevad viivitused elektrooniliste süsteemide ajakavades, nende viivituste põhjused ja võetud meetmed. Küsitluse tulemusel saadi nii kvantitatiivseid (tähtajad ja saavutatud või saavutamata vahe-eesmärgid) kui ka kvalitatiivseid andmeid (üksikasjalikud kirjeldused, mis käsitlevad eesseisvaid ülesandeid, eeldatavaid riske ja projektide eeldatavat keerukust).

3. LIIDU TOLLISEADUSTIKU KOHASTE ELEKTROONILISTE SÜSTEEMIDE PROJEKTIDE METOODIKA

Elektrooniliste süsteemide väljatöötamine hõlmab mitut etappi.

- Esiteks valmistatakse ette projektikirjeldus, milles esitatakse projekti põhjendus ja määratakse kindlaks eelarvevajadused. Tavaliselt hõlmab projektikirjeldus tegutsemistingimusi, probleemi kirjeldust, projekti kirjeldust ja ulatust, võimalikke alternatiivseid lahendusi, kulusid ja ajakava.
- Järgmisena koostatakse visioonidokument, milles esitatakse üksikasjalikum teave projekti ülesehituse, maksumuse, ajakava ja riskide kohta ning vahe-eesmärgid, tulemused ja projektikorraldus.
- Seejärel toimub tööprotsesside modelleerimine, mille käigus esitatakse seadustest tulenevad tööprotsessid visuaalselt protsessivoogudes või protsessimudelites, et aidata välja töötada süsteemide funktsionaalsed kirjeldused. Protsessimudelite visuaalne kujutamine tagab ühised arusaamad ja ühtse analüüsi.
- Sellega seoses koostatakse tehnilised kirjeldused, et täpsustada süsteemi ülesehitust, kasutatavat arhitektuuri, ettevõtjate ja tolliasutuste poolt edastatavaid teateid, liideseid teiste süsteemidega, testimisplaane jne.

Liidu tolliseadustiku kohaste projektide hiljutiste arenduste käigus on **optimeeritud** projektide metoodikat ning tööprotsesside modelleerimist; andmete modelleerimise arendamine ja tehniliste kirjelduste väljatöötamine on olnud rohkem omavahel **sünkroonis** ja seda on tehtud algusest peale **tihedas koostöös** nii komisjoni kui ka riiklike haldusasutuste õigus-, äri- ja IT-valdkonna ekspertidega ning konsulteerides kaubandusesindajatega. Lisaks on mitme projekti raames järk-järgult kasutusele võetud **astmelised arendus- ja kasutuselevõtumudelid**.

Komisjon ja liikmesriigid kohtuvad regulaarselt, et määrata kindlaks ja leppida kokku iga üleeuroopalise süsteemi projektidokumendid. Lisaks konsulteerib komisjon süstemaatiliselt kaubanduskontaktide töörühma kaudu kaubandusringkondadega. Suur ülesanne on tagada olemasolevate süsteemide tõrgeteta toimimine uute süsteemide väljatöötamise ajal. Kui uued süsteemid on valmis, on esmatähtis tagada sujuv üleminek olemasolevatelt süsteemidelt uuendatud süsteemidele. See on ülioluline, tagamaks et see ei mõjuta kaubandus- ja tollitoiminguid.

4. LIIDU TOLLISEADUSTIKU KOHASTE ELEKTROONILISTE SÜSTEEMIDE PUHUL TEHTUD EDUSAMMUDE ÜLDINE ÜLEVAADE

Liidu tolliseadustiku tööprogramm hõlmab seitsetteistkümmet projekti, mille tulemusel võetakse kasutusele nõutavad elektroonilised süsteemid, sealhulgas neliteist üleeuroopalist süsteemi, mille eest vastutavad komisjon ja liikmesriigid üheskoos, ning kolm süsteemi, mille eest vastutavad ainult liikmesriigid.

4.1. Komisjon saab teatada, et 2020. aasta lõpu seisuga on **edukalt uuendatud või kasutusele võetud kaheksa süsteemi seitsmeteistkümnest**.

Selle aasta aruandes tuleb esile tõsta eelkõige **liidu tolliseadustiku kohaste eriprotseduuride teabelehtede (INF SP) süsteemi** edukat kasutuselevõttu 1. juunil 2020. Uue süsteemiga ühtlustatakse sees- ja välistöötlemise protseduuride tõhusat haldamist ning parandatakse järelevalvet ja kontrolli tolliasutustes.

Kaheksa valminud üleeuroopalist süsteemi (uued ja uuendatud süsteemid) on järgmised.

- **Liidu tolliseadustiku kohane registreeritud eksportijate süsteem – REX (uus):** võeti kasutusele **2017. aastal**.
- **Liidu tolliseadustiku kohaste tolliotsuste süsteem – CDS (uus):** võeti kasutusele **2017. aastal**.
- **Liidu tolliseadustiku kohane kauplejate otsejuurdepääs Euroopa teabesüsteemidele – UUM&DS (ühtne kasutajahaldus ja digiallkiri) (uus):** võeti kasutusele **2017. aastal**.
- **Liidu tolliseadustiku kohase ettevõtjate registreerimis- ja identifitseerimissüsteemi uuendamine – EOR12 (uuendus):** võeti kasutusele **2018. aastal**.
- **Liidu tolliseadustiku kohane süsteem „Järelevalve 3“ – SURV3 (uuendus):** võeti kasutusele **2018. aastal**.
- **Liidu tolliseadustiku kohane siduv tariifiinformatsioon – BTI (uuendus):** eesmärk on viia kogu liikmesriikide tolliasutuste välja antud siduvat tariifiinformatsiooni sisaldav pikaajaline andmebaas kooskõlla liidu tolliseadustiku eeskirjadega. Paremad kontrollimehhanismid tagavad, et kõik seaduslikult tasumisele kuuluvad tollimaksud ja nendega seotud käibemaks kogutakse nõuetekohaselt ning et pettusi on võimalik tõhusamalt avastada. Esimese etapi 1. ja 2. osa viidi lõpule 2017. aasta oktoobriks. Teise etapi käigus tekkis väljatöötamisjärgus kahe kvartali pikkune viivitus. Sellest hoolimata jäi üldine kavandamine ajaraamidesse ja liidu tolliseadustikuga vastavusse viidud eBTI-

süsteem **valmis 2019. aasta oktoobris**. See hõlmas ka sellele süsteemile juurdepääsu rajamist ELi tollialase kauplejate portaali kaudu.

- **Liidu tolliseadustiku kohased volitatud ettevõtjad – AEO (uuendus):** eesmärk on parandada volitatud ettevõtja taotluste ja lubadega seotud tööprotsesse, võttes arvesse liidu tolliseadustikus tehtud seadusandlike muudatusi. Esimene etapp viidi lõpule 5. märtsil 2018 ja teise etapi 1. osa 1. oktoobril 2019; sinna hulka kuulusid uued liidu tolliseadustiku kohased nõuded teabe elektroonilise esitamise kohta ELi tollialase kauplejate portaali kaudu ja otsustusprotsessiga seotud muudatused. Teise etapi 2. osa (järgnevad protsessid) **valmis 2019. aasta detsembris**.
- **Liidu tolliseadustiku kohased teabelehed eriprotseduuride kohta – INF (uus):** töötatakse välja uus süsteem, et toetada ja ühtlustada andmehalduse protsesse ja selliste andmete elektroonilist käitlemist, mis on vajalikud seoses tolliformaalsustega, mida nimetatakse eriprotseduurideks. Pärast katseprojekti käigus saadud kogemuste arvessevõtmist tehti mõningaid täiendavaid kohandusi ja täielik INF-süsteem **võeti kasutusele õigel ajal, s.o 1. juunil 2020**.

4.2. Üheksa poolelioleva projekti puhul on käesoleva aruande eesmärk tuua esile 2020. aasta saavutused ning tõendada pidevat koostööd komisjoni ja liikmesriikide vahel.

4.2.1 Kuus üleeuroopalist projekti

2020. aastal koostati ja lepiti kokku hulk IT-projektide dokumente, mis on aluseks süsteemide arendustööle – vt teavet iga projekti edusammude kohta allpool.

Kuut spetsiifilise ülesehitusega üleeuroopalist projekti, mille korral on mõnikord vaja kombineerida keskseid ja riiklikke komponente või mis koosnevad ühest või mitmest etapist ning mille tähtaeg on liidu tolliseadustiku artikli 278 lõike 3 kohaselt 31. detsember 2025, kirjeldatakse ja need edenevad järgmiselt.

- **Liidu tolliseadustiku kohane tagatiste haldamine – GUM (uus):** eesmärk on tagada eri liiki tagatiste reaajas jaotamine ja haldamine kogu ELis. Tagatiste töötlemise kiiruse, jälgitavuse ja elektroonilise järelevalve paranemine tolliasutuste vahel peaks aitama kiiremini avastada juhtumeid, kus tagatise peetakse kehtetuks või ebapiisavaks, et katta tekkinud või võimalik võlg.

Edusammud: pidades silmas liidu tolliseadustiku tööprogrammi õiguslike vaheeesmärke, tuleb *üleeuroopalise tagatiste haldamise süsteemiga* seotud esimese komponendi tehniline kirjeldus koostada 30. septembriks 2022 ja *riikliku tagatiste haldamise süsteemiga* seotud teise komponendi tehniline kirjeldus 30. novembriks 2024. *Üleeuroopalise tagatiste haldamise süsteemi* projektkirjelduse üle peeti mitu arutelu, mis käsitlesid kohaldamisala ja rakendamisvõimalusi. Lõpuks leppis komisjon 2020. aastal liikmesriikidega kokku, et taaskasutatakse olemasolevat süsteemi, mis peab vastama ka konkreetsetele tagatiste haldamise süsteemi nõuetele. Mis puudutab *riiklikku tagatiste haldamise süsteemi*, siis neli liikmesriiki teatasid riikliku süsteemi kasutuselevõttust ja veel kolm liikmesriiki on teinud edusamme tehnilise kirjelduse koostamisel. Samas võivad üleeuroopalise tagatiste haldamise süsteemi kohaldamisala muutmise tõttu osutada vajalikuks mõningad täiendavad kohandused.

- **Liidu tolliseadustiku kohase impordikontrollisüsteemi uuendamine – ICS2 (uuendus):** eesmärk on tugevdada tarneahela ohutust ja turvalisust, parandades andmete kvaliteeti, kataloogimist, kättesaadavust ja jagamist seoses saabumiseelsete teadetega (edaspidi „sisenemise ülddeklaratsioonid“) ning seonduva riski- ja kontrolliteabega. Projekt hõlbustab eelkõige

liikmesriikidevahelist koostööd riskianalüüsi protsessis. Projekt valmib kolme väljalaskena, et üleminek oleks iga transpordiliigi puhul teostatav.

Edusammud: ICS2 1. ja 2. väljalaske tehniline kirjeldus valmis 30. juunil 2018. ICS2 1. väljalaske kasutuselevõtt on kavandatud 15. märtsiks 2021 ja see hõlmab asjaomaste ettevõtjate (lennutranspordiga tegelevad postiettevõtjad ja kullerfirmad) kohustust esitada minimaalsed andmed, st sisenemise ülddeklaratsiooni laadimiseelne andmestu. Töö ICS2 keskse andmehoidla ja ühise kauplejaliidese õigeaegse kasutuselevõtu kallal kulgeb kavakohaselt. Mõned liikmesriigid on siiski juhtinud tähelepanu viivituste ohule, mis on tingitud pingelisest vastavustestimise perioodist.

- **Liidu tolliseadustiku kohane liidu staatust tõendav dokument – PoUS (uus):** eesmärk on talletada, hallata ja välja otsida kõik deklaratsioonid, mille kauplejad esitavad oma kauba liidu staatuse tõendamiseks. Seda projekti saab rakendada nii keskselt kui ka riiklikult, kuid paljud liikmesriigid on selgelt väljendanud oma kavatsust kasutada Euroopa Komisjoni välja töötatud kesksüsteemi. Kuna liidu tolliseadustiku kohase tolli kaubamanifesti rakendamine liidu staatust tõendava dokumendina ja Euroopa merenduse ühtsete kontaktpunktide kasutuselevõtt on omavahel seotud, viiakse projekt ellu kahes etapis, et vältida ebakõlasid ja vähendada riske.

Edusammud: nagu eelmise aasta aruandes märgiti, teatasid need liikmesriigid, kes eelistavad võtta kasutusele riikliku süsteemikomponendi, et on raske prognoosida, kas nende rakendamisel järgitakse tööprogrammis esitatud ajakava või mitte, sest projekt on alles algusjärgus. Liikmesriigid kiitsid *PoUSi 1. etapi* tööprotsessid ja funktsionaalsed kirjeldused heaks 2020. aasta esimeses kvartalis ning visioonidokument valmis 2020. aasta kolmandas kvartalis.

- **Liidu tolliseadustiku kohane keskne imporditollivormistus – CCI (uus):** eesmärk on võimaldada kauba suunamist tolliprotseduuridele, kasutades kesksel tollivormistust, mis võimaldaks ettevõtjatel oma äritegevust tolliga seoses tsentraliseerida. Asjaomased tolliasutused kooskõlastavad omavahel tollideklaratsiooni töötlemise ja kauba ringlusse lubamise. Süsteem põhineb uutel riiklikel impordisüsteemidel ja võimaldab keskse tollivormistuse automatiseeritud toimimist Euroopa tasandil.

Edusammud: *CCI 1. etapi* tehniline kirjeldus valmis ja kiideti heaks 2020. aastal, pidades silmas eestvedavates liikmesriikides kavandatud kasutuselevõtu kuupäeva (1. märts 2022). Kaks liikmesriiki on teatanud, et 1. etapi tehniline kirjeldus on valminud, samal ajal kui viies liikmesriigis on selle väljatöötamine veel pooleli.

CCI 2. etapi projektikirjeldus valmis 2019. aasta oktoobris. Teise etapi tööprotsessid ja funktsioonide kirjeldused valmisid 2020. aastal ning tehniline kirjeldus peaks valmima 30. juuniks 2022, pidades silmas kavandatud kasutuselevõttu 2. oktoobril 2023.

- **Liidu tolliseadustiku kohane uus arvutipõhine transiidisüsteem – NCTS (uued):** uue arvutipõhise transiidisüsteemiga viiakse olemasolev liidu ja ühistransiidisüsteem vastavusse liidu tolliseadustiku uute nõuetega, sealhulgas viiakse teabevahetus vastavusse liidu tolliseadustiku andmenõuetega ning uuendatakse ja arendatakse seda süsteemi teiste süsteemidega ühendavaid liideseid.

Edusammud: *NCTSi 5. etapis* ei ole viivitusi esinenud: nii tehniline kirjeldus kui ka IT-ülemineku strateegia on valmis ja heaks kiidetud. Projekt edeneb praegu kavakohaselt ja selle tähtaeg on liidu tolliseadustiku tööprogrammi kohaselt 1. detsember 2023, kusjuures eestvedavates liikmesriikides kavatsetakse süsteem kasutusele võtta 2021. aasta märtsis ja detsembris. Neli liikmesriiki on teatanud 5. etapi tehnilise kirjelduse valmimisest ja üheksas liikmesriigis on töö pooleli.

NCTSi 6. etapis (sidumine teiste süsteemidega) kohta tehti 2020. aastal teostatavusuuring, mis on aluseks 2021. aasta alguses valmivale projektkirjeldusele.

- **Liidu tolliseadustiku kohane automaatne ekspordisüsteem – AES** (nii olemasoleva *üleeuroopalise süsteemi* (esimene projektkomponent) kui ka olemasolevate *riiklike ekspordisüsteemide* (teine projektkomponent) uuendamine): eesmärk on rakendada liidu tolliseadustiku kohaseid kauba ekspordi ja väljaveo nõudeid. *Üleeuroopalise automaatse ekspordisüsteemiga* seotud projekt hõlmab kauplejatele pakutavate liidu tolliseadustiku lihtsustuste rakendamist, et hõlbustada Euroopa ettevõtete jaoks kauba ekspordi (näiteks keskne tollivormistus), ning liidu tolliseadustikust tulenevaid kohustusi jälgida paremini ELi tolliterritooriumilt toimuvat väljavedu, et vältida pettusi.

Edusammud: valmisid ja kiideti heaks *üleeuroopalise automaatse ekspordisüsteemi* tehniline kirjeldus ning IT-ülemineku strateegia. Projekt kulgeb plaanipäraselt ja selle tähtaeg on liidu tolliseadustiku tööprogrammi kohaselt 1. detsember 2023, kusjuures eestvedavates liikmesriikides kavatsetakse süsteem kasutusele võtta 2021. aasta märtsis. Teise projektkomponendi (*riiklike ekspordisüsteemide uuendamine*) tehniline kirjeldus peaks valmima 1. septembriks 2022. Liikmesriigid peaksid täiendama oma eriprotseduuride süsteemide ekspordikomponenti samal ajal AESiga. Neli liikmesriiki on teatanud esimese projektkomponendi tehnilise kirjelduse valmimisest ning kaheksas liikmesriigis on selle väljatöötamine pooleli.

Kokkuvõttes on **komisjon ja liikmesriigid kuue ülejäänud üleeuroopalise projektiga** liidu tolliseadustiku ja liidu tolliseadustiku tööprogrammi raames kokku lepitud **õigusaktides ettenähtud tähtaegade** ning 2019. aasta tolli mitmeaastases tolli strateegiakavas (MASP-C) kindlaks määratud projekti vahe-eesmärkide **graafikus**.

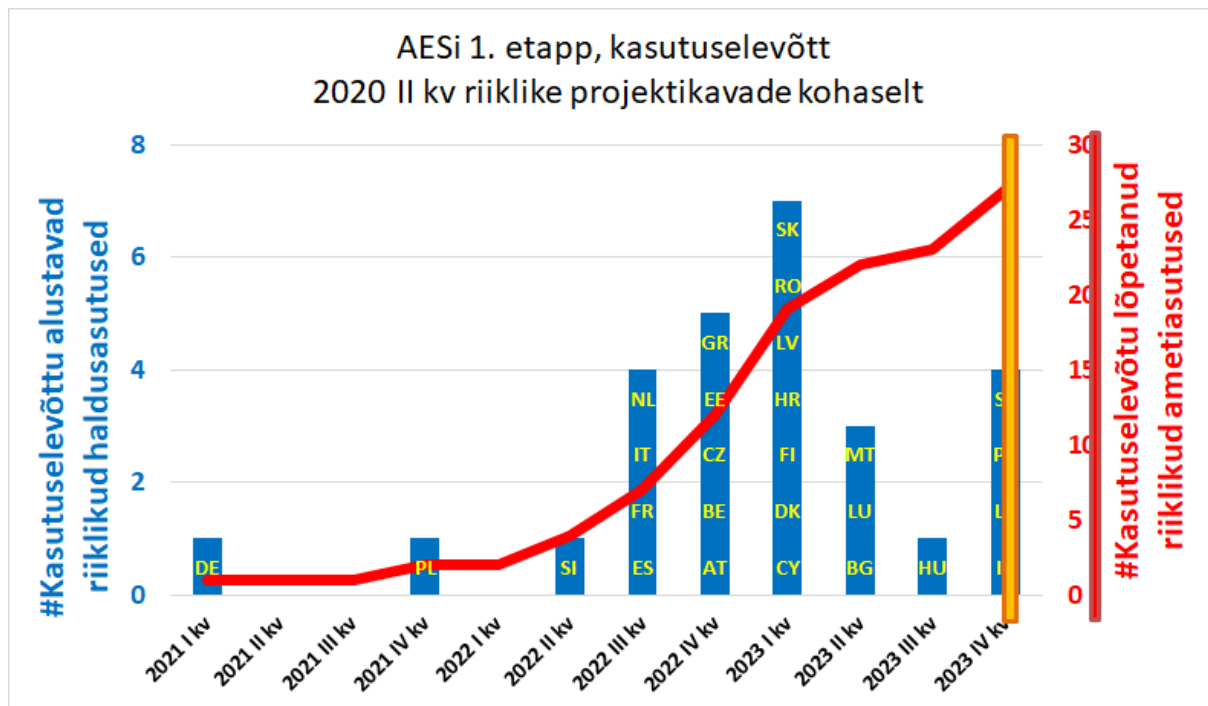
Võttes arvesse süsteemide kasutuselevõttu 2021. ja 2022. aastal, on oluline osutada mõningatele peamistele edusammudele.

Esiteks tehti otsustavaid edusamme uuendatud impordikontrollisüsteemi (ICS2) 1. väljalaske ettevalmistamisel ja testimisel ning projekt on valmis rakendamiseks 2021. aasta märtsis.

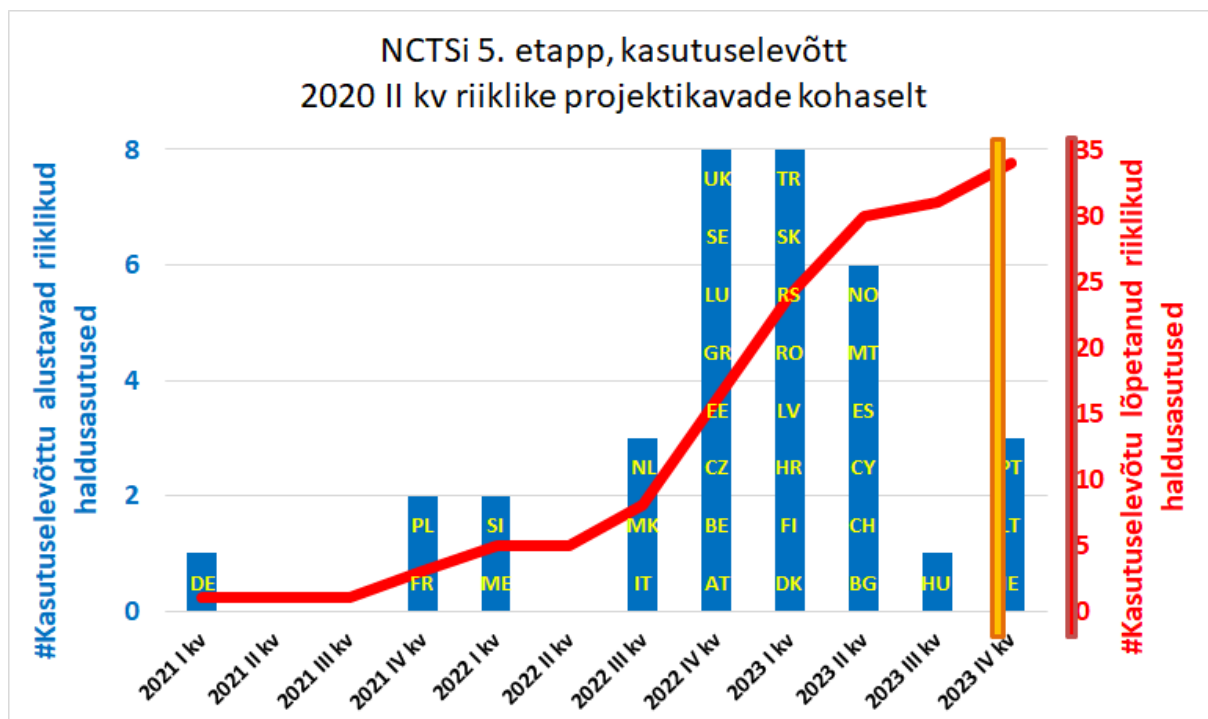
Teiseks on koostatud tehnilised kirjeldused peamiste detsentraliseeritud üleeuroopaliste impordi-, transiidi- ja ekspordisüsteemide kohta, milleks on keskse imporditollivormistuse (CCI) projekti 1. etapp, uue arvutipõhise transiidisüsteemi (NCTS) 5. etapp ja automaatne ekspordisüsteem (AES) ning liikmesriikide ja komisjoni arendustöö kulgeb plaanipäraselt. Lisaks on heaks kiidetud tagatiste haldamise süsteemi (GUM) projektkirjeldus.

NCTSi 5. etapi lõpetamine ja AESi kasutuselevõtt on liidu tolliseadustiku tööprogrammi kohaselt kavandatud ajavahemikuks, mis algab 2021. aasta märtsis. Eestvedavad liikmesriigid ühinevad 2021. aasta märtsis ja detsembris ning ülejäänud liikmesriigid järk-järgult kuni 2023. aasta lõpuni.

Kõik riiklikud haldusasutused kinnitasid, et nad kavatsevad võtta AESi ja NCTSi 5. etapi kasutusele 2021. aasta esimese kvartali ja 2023. aasta neljanda kvartali vahelisel ajavahemikul täielikus kooskõlas liidu tolliseadustiku tööprogrammiga. Seda on kujutatud joonisel 1 ja joonisel 2. Kollane tulp tähistab tähtaega, mille jooksul liikmesriigid peavad valmistuma olemasolevate ekspordi- ja transiidisüsteemide sulgemiseks ning alustama uute süsteemide kasutamist, et olla valmis punase tulbaga tähistatud õigusaktides ettenähtud tähtjaks.

Joonis 1. AESi kasutuselevõtt riiklike haldusasutuste poolt

Joonis 2. NCTSi 5. etapi kasutuselevõtt riiklike haldusasutuste poolt

Komisjon esitas liikmesriikidele ka ajakohastatud dokumentide paketi, mis käsitles koostöö- ja teenustaseme kokkuleppeid tugiteenuste toimimise ning süsteemide kättesaadavuse ja talitluspidevuse haldamise kohta. See on tähtis töö, mis toetab üleeuroopaliste süsteemide nõuetekohast toimimist ja kättesaadavust.

Lisaks on oluline rõhutada, et liidu tolliseadustiku tööprogrammi rakendamist silmas pidades **moodustab komisjoni tegevus 2020. aasta detsembriks ligikaudu 79 %** (eelmise aasta aruandes oli see 66 %) kogu tema poolt 2025. aastaks tehtavast arendustööst. See protsent põhineb ainult komisjonile määratud tegevuse tulemuslikkuse põhinäitajatel ega kajasta tegevusi, mille eest vastutavad liikmesriigid. Järgnevast ülevaatest leiate maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi talituste edusammude ja planeerimistöö väljavaated.

	Valminud projektide osakaal (%)
2020. aasta lõpuks	79 %
2021. aasta lõpuks	85 %
2022. aasta lõpuks	90 %
2023. aasta lõpuks	95 %
2024. aasta lõpuks	97 %
2025. aasta lõpuks	100 %

Joonis 3. Komisjoni elluviidud arendustöö hinnanguline osakaal (%)

4.2.2 Kolm riiklikku projekti

Liikmesriigid peaksid oma kolme riikliku süsteemi uuendamise lõpetama 2022. aastaks. See ei hõlma siiski riikliku eriprotseduuride süsteemi ekspordikomponenti, mille tegevus ja planeerimine on seotud automaatse ekspordisüsteemiga (AES).

Kolme liikmesriigi süsteemid, mis peavad liidu tolliseadustiku artikli 278 lõike 2 kohaselt olema kasutusvalmis 31. detsembriks 2022, on järgmised.

- **Liidu tolliseadustiku kohane saabumisteade, esitamisteade ja ajutine ladustamine (NA, PN ja TS)** – (uuendus): eesmärk on määrata kindlaks protsesside automatiseerimine riiklikul tasandil seoses transpordivahendi saabumise ja kauba esitamise teadetega ning ajutise ladustamise deklaratsioonidega vastavalt liidu tolliseadustikus kirjeldatule. Selle projektiga toetatakse kauplejate ja tolli vahelise andmevahetuse ühtlustamist kõigis liikmesriikides.

Edusammud: Belgia on hakanud ellu viima koostööalgatust kirjelduste ettevalmistamiseks koos 12 huvitatud liikmesriigiga. Programmi „Toll 2020“ raames kaasrahastatud eksperdirühm jätkab koostööd, et töötada välja asjakohane funktsionaalne ja tehniline dokumentatsioon ning testimispaketid. **NA on lõpule viidud on ühes, PN neljas ja TS kolmes liikmesriigis.** Võrreldes eelmisel aastal esitatud kavaga on mõned liikmesriigid otsustanud integreerida selle projekti ICS2. Seetõttu on mõned liikmesriigid teatanud kasutuselevõtu kuupäevadest, mis on liidu tolliseadustiku tööprogrammis kindlaks määratud tähtajast hilisemad.

- **Liidu tolliseadustiku kohased riiklikud impordisüsteemid – NIS (uuendus):** eesmärk on rakendada kõiki liidu tolliseadustikust tulenevaid impordivaldkonnaga seotud protsessi- ja andmenõudeid. Liikmesriigid peavad esimese sammuna süsteemide valmimise suunas välja töötama oma tehnilised kirjeldused.

Edusammud: kõik liikmesriigid on komisjonile teatanud, et kõnealused kirjeldused on väljatöötamisel ja valmivad 1. juuliks 2021. Üheksa liikmesriiki on tehniliste kirjelduste koostamisega lõpule jõudnud ja seitsmes liikmesriigis on nende väljatöötamine pooleli. Eelmise aasta aruandega võrreldes on teatatud vaheeesmärkide mõningasest muutmisest, kuid **kõik liikmesriigid on kasutuselevõtu 2022. aasta vahe-eesmärgi saavutamise graafikus.**

- **Liidu tolliseadustiku kohased eriprotseduurid – SP (uuendus):** eesmärk on ühtlustada ja hõlbustada eriprotseduure (tolliladustamine, lõppkasutus, ajutine import ning sees- ja välistöötlemine). Liikmesriigid peavad oma riiklikes süsteemides rakendama kõiki nende eriprotseduuride jaoks vajalikke liidu tolliseadustiku muudatusi. Eriprotseduuride esimene komponent (ekspordikomponent) rakendatakse kooskõlas liidu tolliseadustiku kohase automaatse ekspordisüsteemi (AES) riikliku projektiga ja selle osana (mille kasutuselevõtu tähtaeg on 2025. aasta), samal ajal kui teine komponent (impordikomponent) on osa liidu tolliseadustiku kohase riiklike impordisüsteemide uuendamise projektist (mille kasutuselevõtu tähtaeg on 2022. aasta).

Edusammud: üks liikmesriik on valmis saanud eriprotseduuride esimese komponendi tehnilised kirjeldused ja üheksa liikmesriiki teise komponendi tehnilised kirjeldused. Projekt on vastastikusel seoses AESi ja uuendatud riiklike impordisüsteemidega. Seni ei ole liikmesriigid viivitustest teatanud ja **kõik liikmesriigid on graafikus**, et jõuda tööga valmis esimeseks tähtajaks 2022. aastal.

Kokkuvõtte. Liikmesriigid teevad riiklike süsteemidega seoses suuri jõupingutusi, mõnikord tiheda koostöö kaudu, et täita saabumisteate, esitamisteate ja ajutise ladustamise nõuded, kohandada riiklike impordisüsteemi ja omavahel seotud eriprotseduure. Kuna kasutuselevõtu tähtaeg (kõigi kolme puhul 31. detsember 2022) on lähenemas, peaksid liikmesriigid sellele küsimusele rohkem tähelepanu pöörama; eelkõige peaksid seda tegema kümme liikmesriiki, kes ei suutnud kinnitada saabumisteate õigeaegset kasutuselevõttu, neli liikmesriiki, kes ei suutnud kinnitada esitamisteate õigeaegset kasutuselevõttu, ja kolm liikmesriiki, kes ei suutnud kinnitada ajutise ladustamise õigeaegset kasutuselevõttu (vastavalt aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi tabelites 9, 10 ja 11 esitatule).

4.3. Viivituste oht

Komisjon esitas 12. veebruaril 2020 nõukogule liidu tolliseadustiku kohase esimese, 2019. aasta eduaruande. Peamine saadud tagasiside oli järgmine.

- Aruanne näis liiga optimistlik.
- Aruandes ei käsitletud liidu tolliseadustiku rakendamise rahalist jätkusuutlikkust (eelkõige ICS2 elujõulisust).
- Liidu tolliseadustiku B lisa (ühised andmenõuded) stabiilsus on kõige tähtsam.

Nõukogult saadud tagasisidet arvesse võttes on komisjon veendunud, et **praegune aruanne annab olukorrast õige ülevaate**, kuna see põhineb ühelt poolt komisjoni enda tegevusel, mis toob kaasa edusammud üleeuroopaliste kesksüsteemide arendamisel, ja teiselt poolt liikmesriikide tegevusel, millest on komisjonile teatatud. Liikmesriikidel paluti esitada oma

aruannetes üleeuroopaliste süsteemide detsentraliseeritud elementide ja oma riiklike süsteemide kohta realistlik ülevaade projekti edenemisest ja tuvastatud riskidest.

Seoses **finantsolukorra ja jätkusuutlikkusega** kiideti nõukogu järeldustes mitmeaastase finantsraamistiku kohta heaks 950 miljoni euro suurune eelarveeraldus tolliprogrammile. See kujutab endast märkimisväärset kohustust tagada tolli töö ja eelkõige elektrooniliste süsteemide arendamine ning toetada seda rahaliselt kuni 2027. aastani. Seetõttu ei ole komisjoni arvates enam ohtu, et puuduvad ELi eelarvehendid nende süsteemikomponentide väljatöötamiseks, mille eest ta vastutab. Tuleb märkida, et käesoleva aruande koostamise ajal käivad eelarveläbirääkimised Euroopa Parlamendiga, nii et see summa ei pruugi olla lõplik.

Eelmise aasta aruandes tõid nõukogu ja liikmesriikide tolliasutused olulise ohuna välja liidu tolliseadustiku delegeeritud määruse⁶ ja liidu tolliseadustiku rakendusmääruse⁷ B lisa ebastabiilsuse ning eelseisvad muudatused. B lisa esitatud ühiseid andmenõudeid kohaldatakse üleeuroopaliste ja riiklike süsteemide suhtes ning liidu tolliseadustiku delegeeritud määruse B lisa eri veergude kohaldatavus on seotud liidu tolliseadustiku tööprogrammis kindlaks määratud elektrooniliste süsteemide kasutuselevõtu kuupäevadega. **Komisjonil on hea meel teatada, et tänu 2020. aastal tehtud edusammudele on see oht vähenenud.** Deklaratsioonide, teadete ja liidu kauba tollistaatuse tõendite ühiste andmenõuete ühtlustamisega seotud tööga jõuti lõpule ja see kajastub liidu tolliseadustiku delegeeritud määruse ja liidu tolliseadustiku rakendusmääruse muudatustes, mille komisjon võtab vastu 2020. aasta alguses. Muudatused olid vajalikud, et tagada õigusaktide täielik kooskõla üleeuroopaliste süsteemide funktsionaalsete ja tehniliste kirjeldustega ning vajalik stabiilsus.

2020. aastal tehtud edusammude ülevaate põhjal on **komisjon teinud oma vastutusalasse kuuluvate süsteemide arendamisel suuri edusamme ning õigusaktides ettenähtud tähtaegu ületavaid viivitusi ei ole tuvastatud ega ilmnenu. Lisaks ei ole teatatud ühestki suurest ohust, mille tõttu kasutuselevõtt võiks hilineda.**

Ka liikmesriigid on teinud oma vastutusalasse kuuluvate süsteemide arendamisel märkimisväärseid edusamme. Kuid nagu on märgitud jaotises 4.2, **on ühe projekti puhul teatatud õigusaktides ettenähtud tähtaja (kõnealusel juhul 31. detsember 2022) ületamisest; tegemist on saabumisteate, esitamisteate ja ajutise ladustamise projektiga, mis on liigitatud puhtalt riiklikuks projektiks.** Liikmesriikide teatatud viivitused on esitatud käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokumendi tabelites 9, 10 ja 11 ning need võib kokku võtta järgmiselt.

- Saabumisteate rakendamiseks on järgmised liikmesriigid kavandanud kasutuselevõtu kuupäeva, mis on liidu tolliseadustiku tööprogrammis kindlaks määratud tähtjast hilisem: Belgia, Bulgaaria, Saksamaa, Eesti, Hispaania, Soome, Prantsusmaa, Madalmaad ja Rumeenia. Taani saabumisteate kavandatud kasutuselevõtu kuupäeva ei esitanud. Täpsemalt on neli liikmesriiki teatanud, et nad kasutavad ICS2 (2. väljalase) integreeritud saabumisteadet (kavandatud kasutuselevõtt 1. märts 2023). Kaheksa liikmesriigi puhul piirdub viivitus kahe-kolme kuuga.

⁶ Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjalike eeskirjadega (ELT L 343, 29.12.2015, lk 1).

⁷ Komisjoni 24. novembri 2015. aasta rakendusmäärus (EL) 2015/2447, millega nähakse ette Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 952/2013 (millega kehtestatakse liidu tolliseadustik) teatavate sätete üksikasjalikud rakenduseeskirjad (ELT L 343, 29.12.2015, lk 558).

- Seoses esitamisteate ja ajutise ladustamise rakendamisega on järgmised liikmesriigid märkinud kavandanud esitamisteate kasutuselevõtu kuupäeva, mis on tööprogrammis kindlaks määratud tähtajast hilisem: Belgia, Prantsusmaa ja Madalmaad. Taani esitamisteate kavandatud kasutuselevõtu kuupäeva ei esitanud. Konkreetsemalt piirdub kahe liikmesriigi puhul eeldatav viivitus kahe kuuga.

Mis puudutab riiklike impordisüsteemide projekti, siis mõne liikmesriigi poolt eelmise aasta aruandes nimetatud viivituste oht näib olevat kontrolli all ning puudub oht, et projekti ei lõpetata õigel ajal, mis võib mõjutada üleeuroopalist CCI projekti.

Seoses eriprotseduuride riikliku projektiga märkisid kõik liikmesriigid, et nad on graafikus, välja arvatud ekspordikomponendi puhul, mille kasutuselevõtu kuupäeva üks liikmesriik (Taani) ei esitanud.

Liikmesriikide poolel on ilmnenu nagu eelmisel aastal mitu üldist ohtu, mis võivad mõjutada nende tegevuse edenemist. Liikmesriikide osutatud probleemide ja viivituste ohu peamine põhjus on ressursside nappus ja liidu tolliseadustiku projektide edasise integreerimise vajadus. Eelmise aasta aruandega võrreldes esineb endiselt vaid mõni üksik juhtum, kus hankelepinguid ei ole veel sõlmitud, teiste puhul on hangetega seotud oht kadunud. Mis puudutab rahaliste vahendite nappust, siis aitas liidu tolliseadustiku tööprogrammi ja iga-aastase eduaruande vastuvõtmine **komisjoni** poolt 2019. aasta lõpus liikmesriikidel saada täiendavaid rahalisi vahendeid. Üks liikmesriik teatas sõnaselgelt edukast tulemusest. Seoses inimressurssidega märkisid liikmesriigid taas, et inimressursside nappus kujutab endast konkreetset ohtu projektide edukale ja õigeaegsele elluviimisele. Töötajad tegelevad sageli korruga mitme IT-projektiga. Lisaks on palju tegureid, mis muudavad liidu tolliseadustiku projektid **keerukamaks** (projektide sõltuvuse, ülemineku ja ettevõtjatega testimise ning süsteemide integreerimise seisukohast).

Liikmesriigid juhtisid juba 2019. aasta eduaruandes tähelepanu raskustele 5. detsembril 2017. aastal vastu võetud **e-kaubanduse käibemaksusüsteemi käsitleva paketiga kehtestatud tollisüsteemidega seotud kohustuste täitmisel**⁸. Liikmesriigid märkisid, et samaaegne rakendamine võib põhjustada viivitusi liidu tolliseadustiku elektrooniliste süsteemide valmimisel asjakohasteks tähtaegadeks. **Komisjon** on olukorda sel aastal edasi jälginud. 8. mail 2020 tegi komisjon ettepaneku lükata uute eeskirjade kehtestamine kuue kuu võrra edasi (1. jaanuarilt 2021 kuni vähemalt 1. juulini 2021). Nõukogu kiitis 20. juulil 2020 kõnealuse ettepaneku heaks ja võttis vastu vajalikud õigusaktid⁹. Tänu edasilükkamisele on liikmesriikidel rohkem aega pidada kinni õigusaktides riiklike süsteemide arendamiseks ettenähtud tähtaegadest ning 2020. aastal teatas vähem liikmesriike ohust, et e-kaubanduse käibemaksu käsitlev algatus võib mõjutada liidu tolliseadustiku rakendamist. Eeskätt teatas kaks liikmesriiki vajadusest kavandada ümber mõned liidu tolliseadustikuga seotud tegevused ning laiendada platvorme ja toetada IT-süsteeme. Samas märkisid nad ka seda, et kaaluvad leevendusmeetmete rakendamist, et vältida tegelikku viivitust kasutuselevõtul. Tuleb märkida, et liikmesriikide riski käsitleti koos muude väliste teguritega, nagu COVID-19 ja Brexit (vt käesolevale aruandele lisatud komisjoni talituste töödokument, lk 29, 35 ja 41).

⁸ Nõukogu 5. detsembri 2017. aasta rakendusmäärus (EL) 2017/2459 (ELT L 348, 29.12.2017, lk 32)

⁹ Nõukogu 20. juuli 2020. aasta otsus (EL) 2020/1109, millega muudetakse direktiive (EL) 2017/2455 ja (EL) 2019/1995 ülevõtmise ja kohaldamise tähtpäevade osas seoses COVID-19 pandeemia reageerimisega (ELT L 244, 29.7.2020, lk 3), nõukogu 20. juuli 2020. aasta määrus (EL) 2020/1108, millega muudetakse määrust (EL) 2017/2454 kohaldamise tähtpäevade osas seoses COVID-19 pandeemia reageerimisega (ELT L 244, 29.7.2020, lk 1) ja nõukogu 20. juuli 2020. aasta rakendusmäärus (EL) 2020/1112, millega muudetakse rakendusmäärust (EL) 2019/2026 kohaldamise tähtpäevade osas seoses COVID-19 pandeemia reageerimisega (ELT L 244, 29.7.2020, lk 9).

Seoses probleemidega, mis on tingitud COVID-19 pandeemiast ja Ühendkuningriigi EList väljaastumisest, teatas komisjon, et tema enda tegevuse puhul ei ole COVID-19 mõju täheldatud ning et väljaastumislepingu mõjuga toimetulekuks võeti leevendusmeetmeid. Liikmesriigid teatasid, et mõju ei ole praegu selge, kuid oodata võib täiendavat survet nende riiklikule planeerimisele ning siseselt ja väliselt kättesaadavate töötajate arvule (IT-töövõtjad, ettevõtjad).

Kokkuvõttes näitas liidu tolliseadustiku kohaste süsteemide õigeaegset rakendamist ähvardavate peamiste ohtude hindamine, et ohud esinevad peamiselt liikmesriikide poolel ning on seotud projektide keerukuse, hanke- ja lepinguküsimuste, ressursipiirangute, üleminekuprotsessi ning mõne välisteguriga, nagu COVID-19 ja Brexit. Komisjon jätkab liikmesriikide toetamist jaotises 4.4 kirjeldatud leevendusmeetmete rakendamise abil, et vältida ohtude realiseerumist elektrooniliste süsteemide hilinenud kasutuselevõtu näol.

4.4. Leevendusmeetmed

Mis puudutab **riiklikke projekte**, siis liikmesriikide esitatud kavad ja edusammud näitavad ühelt poolt, et riiklike impordisüsteemide puhul on olukord parem kui eelmisel aastal ning enam viivitusi ei esine, kuid teiselt poolt, et saabumisteate, esitamisteate ja ajutise ladustamise riikliku projekti olukord on veidi halvenemas. **Hinnatud riske silmas pidades kavatseb komisjon suurendada liikmesriikidele antavat toetust** mitme meetme abil. Kuna mitu liikmesriiki seob oma riikliku tegevuse uuendatud ICS2 2. väljalaske raames kavandatud tegevusega, uurib komisjon üksikasjalikumalt seda kahekuulist erinevust kavandamises. Komisjon jälgib edusamme regulaarsemalt, loob probleemide mõistmiseks kahepoolseid kontakte ja saadab asjaomastele liikmesriikidele ametlikke kirju, et vähendada viivituste ohtu. Samal ajal soovitatakse liikmesriikidel jätkata ja kiirendada intensiivset koostööd saabumisteate, esitamisteate ja ajutise ladustamise projekti rakendamisel ning ühendada jõud eksperdirühmas. Komisjon jätkab tolliprogrammi raames tolli IT-süsteemide (ETCIT) arendamise ja käitamise uute meetoditega tegeleva eksperdirühma rahastamist. Lõppkokkuvõttes jääb riiklike komponentide õigeaegne rakendamine liikmesriikide kohustuseks.

Nagu eelmise aasta aruandes märgiti, on **komisjon** suurendanud oma toetust liikmesriikidele **üleeuroopaliste süsteemide** väljaarendamiseks, luues uuenduslikud arendus- ja kasutuselevõtumehhanismid, täiustades juhtimist ning pakkudes üleeuroopalisi koordineerimis- ja järelevalveprogramme. Seda kirjeldatakse üksikasjalikumalt allpool.

Komisjon kasutab **liidu tolliseadustiku kohaste elektrooniliste süsteemide arendamisel ja kasutuselevõtul endiselt paindlikku lähenemisviisi**, et esitada ja vaadata läbi projektidokumente ja rakendustarkvara paremini juhitud järkjärgulistes protsessides või pakettides. See võimaldab komisjonile ja liikmesriikidele kiiremaid lahendusi ja tasakaalustatumat töökoormust. Seda meetodit on esimesena kasutatud AESi, NCTSi 5. etapi ja ICS2 projektides ning liikmesriigid ja kauplejad on selle heaks kiitnud. Pärast seda, kui esitati taotlus muuta selle lähenemisviisi kasutus üldiseks, rakendati seda muude liidu tolliseadustiku kohaste projektide, nagu PoUSi ja CCI puhul. Lisaks on komisjon loonud **mehhanismi kõigi sidusrühmade tõhustatud koostööks** alates projekti algusest, et parandada ettevalmistava tegevuse kvaliteeti ning vältida probleeme otsuste tegemisel ja lisanõuete tekkimist projekti hilisemates etappides.

Komisjoni poolal kasutatakse edusammude jälgimise ja teabe edastamise vahendina **tollil mitmeaastase strateegiakava (MASP-C) tulemustabelit**. Tulemustabeli vahe-eesmärkide

lähtealused on MASP-C 2019 ja liidu tolliseadustiku 2019. aasta tööprogramm. Tulemustabel esitatakse kord kvartalis liikmesriikidele (elektroonilise tolli koordineerimisrühm) ja kaubandusringkondadele (kaubanduskontaktide töörühm) teavitamise ja suunamise eesmärgil.

Komisjon ei jälgi nüüd mitte ainult liidu tolliseadustiku tööprogrammis ja MASP-C-s kindlaks määratud projekti peamiste vahe-eesmärkide saavutamist, vaid kehtestab ka igale projektile konkreetseid vahe-eesmärgid (nt vahe-eesmärgid, mille täitmiseks peaksid kõik liikmesriigid olema lõpule viinud vastavustestimise). Sellist põhjalikku järelevalvet on vaja selleks, et detsentraliseeritud üleeuroopaliste süsteemide kasutuselevõtt oleks hõlpsasti hallatav ja kasutuselevõtuperioodi pikendamise korral oleks võimalik vältida vanade ja uute süsteemide käitamisega seotud lisakulusid.

Seoses **ICS2 programmi** rakendamisega jätkas komisjon 2019. ja 2020. aastal **ICS2 üleeuroopalist koordineerimistegevust**¹⁰. Töö keskendus ICS2 1. väljalaske rakendamisele, et hõlbustada liikmesriikide tolliasutuste, kullerfirmade ja ELi postiettevõtjate tegevusvalmidust alates 15. märtsist 2021.

Komisjon toetas riiklike haldusasutusi ja ettevõtjaid nende arendustöös järgmiste tegevuste kaudu:

- spetsiaalse foorumi loomine ja spetsiaalsete veebiseminaride korraldamine, korduma kippuvate küsimuste abil antav tugi ning regulaarsete ICS2 üleeuroopaliste koordineerimiskoosolekute korraldamine, kus osalevad kõik liikmesriikide ICS2 projektijuhtimise ja riskijuhtimise valdkonna esindajad, üksikettevõtjad, kutseühingud ja rahvusvahelised organisatsioonid;
- riiklike ja kaubanduse projektikavade põhjalik ja pidev järelevalve ja planeerimine, et tagada nende kooskõla komisjoni keskse planeerimisega asjakohaste IT-teenuste osutamise vahe-eesmärkide puhul (vastavustestimise kampaaniad, läbivestimine, proovikäivitused). See ulatus pidevast toetusest vastavustestimise koordineerimiseni ning riiklike haldusasutuste ja ettevõtjate innustamiseni viia oma projektid omavahel kooskõlla;
- ettevalmistused teavituskampaaniate käivitamiseks eri tegevuste teel, mis viidi ellu 2020. aastal ja kogu ICS2 programmi rakendamise ajal, sealhulgas ICS2 programmile spetsiifilise sisu loomine maksunduse ja tolliliidu peadirektoraadi veebisaidil;
- ICS2 1. väljalaske ühistel tegevussuunistel põhineva koolitusmaterjali koostamine.

Lisaks algatas komisjon 2019. aasta lõpus **riiklike haldusasutuste kvartaalse järelevalveprogrammi üleeuroopaliste süsteemide NCTS (5. etapp) ja AES** jaoks koos tulemuslikkuse põhinäitajatega, et hinnata regulaarselt edusamme ja probleemide ilmnemisel aegsasti reageerida.

Täiendava vahendina lõi komisjon nende projektide jaoks ka **riiklike haldusasutuste koordineerimisprogrammi**, et toetada liikmesriike üleeuroopaliste süsteemide jaoks ette nähtud riiklike komponentide väljatöötamisel ja kasutuselevõtul. Need programmid aitavad suunata IT-üleminekuprotsessi alates 2020. aastast spetsiaalse kasutajatoe, veebiseminaride, kahepoolsete külastuste (võimaluse korral), koolituse, vastavustestimise järelemeetmete, kvartaalsete eduaruannete, teenuste osutamise juhtimise jms abil.

Programmi rakendamise esimese kuue kuu jooksul saab teatada järgmistest tulemustest:

¹⁰ ICS2 üleeuroopaline koordineerimistegevus, mis on ICS2 programmi lahutamatu osa, algas 2018. aastal.

- kõik riiklikud haldusasutused on järginud NCTSi 5. etapi ja AESi koordineerimisprogrammi nõudeid, esitades üksikasjalikud riiklikud projektikavad, kasutades kavandatud vorme ja teatades kõikidest kõrvalekalletest oma põhikavast;
- üldist koordineerimisprogrammi arutati kõigi riiklike haldusasutustega neljal virtuaalsel ja füüsilisel kohtumisel ning elektroonilise tollikoordineerimise rühm kiitis selle heaks;
- toimus kolm kahepoolset tööreisi ja riiklike haldusasutustega peeti kuus kahepoolset veebiseminari;
- komisjon esitas Euroopa küberturvalisuse sertifitseerimise rühmale (ECCG) ja tollipoliitika töörühmale (CPG) käesoleva aruande, milles antakse ülevaade riiklike koondkavade tulemuslikkuse põhinäitajatest.

Mõlema programmi tulemused annavad väärtuslikku teavet tehtud edusammude kohta ja neid kasutatakse tulevastes iga-aastastes eduaruannetes. See sisaldab üksikasjalikku teavet iga projekti raames ja igas liikmesriigis tehtud edusammude kohta.

5 KOKKUVÕTE JA JÄRELDUSED

Kokkuvõtteks võib öelda, et komisjonil ja liikmesriikidel **on probleeme** liidu tolliseadustiku kohaste elektrooniliste süsteemide täieliku kasutuselevõtu tagamisega asjakohasteks tähtaegadeks. Edusammude ja riskide hindamine näitab, et need probleemid on **peamiselt seotud liikmesriikidega**. Liikmesriigid viitavad ebakindlusele seoses COVID-19 pandeemia mõjuga, paljudele muudele kohustustele, mida tuleb täita tollisüsteemide kaudu, ressursiprobleemidele liikmesriikides, süsteemide keerukusele ja omavahelisele seotusele ning vajadusele minna olemasolevatelt süsteemidelt sujuvalt üle uuendatud süsteemidele, et mõju kaubandusele oleks võimalikult väike. Komisjon toetab, koordineerib ja jälgib liikmesriikide edusamme lähiaastatel tähelepanelikumalt ja põhjalikumalt ning võtab konkreetseid meetmeid, et tagada riiklike ja üleeuroopaliste süsteemide õigeaegne rakendamine.

Sellegipoolest on ka selge, et **tehakse käegakatsutavaid edusamme. Suur hulk elektroonilisi süsteeme on juba kasutusele võetud ja toimivad nüüd täies mahus.**

Sel aastal käivitati edukalt INF SP projekt ning märkimisväärseid edusamme on tehtud vastavalt nelja ja kahe projekti tehniliste ja funktsionaalsete kirjelduste väljatöötamisel, kahe projektikirjelduse lõpetamisel ja olulisteks tulevasteks väljalaseteks valmistumisel.

Nagu eespool mainitud, on ülejäänud projektid enamasti graafikus ja plaanitakse lõpule viia kooskõlas liidu tolliseadustiku tööprogrammis kindlaks määratud projektide kavandamisega. Planeerimise ja edusammude kokkuvõtlik ülevaade on esitatud joonisel 4.

